

Перелік використаних джерел:

1. Відновити експорт в умовах війни: складно, але життєво необхідно. Портал Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3449529-vidnoviti-eksport-v-umovah-vijni-skladno-ale-zittevo-neobhidno.html> (дата звернення: 19.10.2022 р.).
2. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: матеріали III-ої Міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 11-12 травня 2022 року. [Електронний ресурс] Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. – 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит. екрана. 410 с.
3. ІЕД випустив п'яте Щомісячне опитування підприємств України. Інститут економічних досліджень. URL: <http://www.ier.com.ua/ua/institute/news?pid=7008> (дата звернення: 10.10.2022 р.).
4. Постанова Кабінету міністрів України від 26.02.2022 р. №160-2022-п «Щодо забезпечення стабільної роботи виробників продовольства в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.10.2022 р.).
5. Офіційний сайт міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 15.10.2022 р.).

УДК 336.02:336.5

Парфутко Тетяна

студентка групи ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Ірина Крамар

доктор економічних наук, доцент

професор кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Tetiana Parfutko

student of the group PFm-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Iryna Kramar

Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor

Professor of Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

SOME FEATURES OF THE ENTERPRISE'S WORK REMUNERATION PROCESS

Одним із ключових факторів, що впливають на ефективну діяльність підприємства є витрати на оплату праці. В ринковій економіці під терміном «заробітна плата» розуміють матеріальну зацікавленість працівників, роботодавців, держави. Зважаючи на те, що заробітна плата виконує одразу два призначення: економічне (впливає на розвиток і стимулювання виробництва, збільшує його продуктивність) та соціальне (забезпечує добробут працівників, розширює можливості спеціалістів, що безпосередньо пов'язано із їхнім кар'єрним ростом), а також беручи до уваги суттєві зміни на ринку праці, зростання

рівня безробіття, зумовлене повномасштабною війною рф в Україні, питання організації процесу оплати праці є надзвичайно актуальним.

Законом України «Про оплату праці» визначено, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку згідно з трудовим договором власник або уповноважений ним орган сплачує працівнику за виконану роботу або зроблені послуги [1]. При цьому підприємство може самостійно обирати методи нарахування заробітної праці, якщо вони не суперечать чинному законодавству. Важливо зауважити, що через невідповідну оплату праці, працівники стають демотивованими, ефективність їхньої праці знижується, відбувається плинність кадрів. Зважаючи на ці обставини, а також на те, що на сьогоднішній день на ринку праці несприятлива ситуація, яку можна охарактеризувати «кадровим голодом», адже істотно відчувається гостра нестача кваліфікованих спеціалістів в різних сферах, ефективно побудована організація оплати праці відіграє важливу роль.

Підприємства можуть використовувати одну із двох основних форм оплати праці – погодинну або відрядну. Часто виникає проблема, пов'язана із оцінкою фактичного внеску працівника у певний обсяг виконаної роботи, що часто також є причиною демотивації і зниження продуктивності праці. Тому кожне підприємство залежно від специфіки діяльності індивідуально обирає найоптимальніші для нього системи нарахування заробітної плати.

Слід зауважити, що грошова винагорода виступає одним із найбільших стимулів мотивації праці, однак варто пам'ятати, що не єдиним, а тому підприємства повинні велику роль приділяти й нематеріальним засобам заохочення. Зокрема, надання додаткового вільного часу завдяки диференціації тривалості основної та додаткових відпусток, їхнім дробленням на певні частини (наприклад, надання влітку та взимку), наданням можливості працювати неповний робочий день або неповний робочий тиждень, скороченням робочого періоду тощо.

Більшість компаній на ринку стикаються з певними труднощами щодо оплати праці, зокрема: визначення системи оплати праці, методи нарахування заробітної плати, наявність премій тощо. А тому перспективним напрямом досліджень є визначення способів подолання цих проблем і їх ефективне застосування.

Отже, організація оплати праці є важливим процесом забезпечення продуктивності праці на підприємстві, а тому потребує значної уваги від керівництва щодо її правильної організації.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.10.2022 р.)
2. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 25.10.2022 р.)
3. Петухова Т. О. Теоретичні основи обліку праці та зарплати в сучасних умовах. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. No 64. С. 61-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2018_64_10 (дата звернення: 27.10.2022 р.)
4. Божок Н. О. Дослідження питання форм та систем оплати праці. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. Проблеми економіки транспорту. 2015. Вип. 9. С. 65-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdnuzt_pet_2015_9_13 (дата звернення: 22.10.2022 р.)
5. Васюренко Л.В. Еволюція теоретичних засад щодо поняття організації оплати праці // Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. С.146-148.
6. Касич А. О., Бурба О. А. Інноваційні підходи в практиці управління персоналом конкурентоспроможного підприємства. Науковий вісник

Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 16, Ч. 1. С. 130-134.

УДК 336; 338

Смачило Лілія
студентка групи ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Химич Ірина
кандидат економічних наук
доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна
Liliia Smachylo
Student of the group PFm-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Iryna Khymych
PhD (Economics)
Associate Professor of Innovation Activity and Services Management Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В УМОВАХ ВІЙНИ THE WORKING PROCESS OF THE CONFECTIONERY MARKET IN WARTIME

Війна в Україні вплинула на всі аспекти життя в державі, змінилося усе: настрої, цілі, бажання, мрії тощо. Великий вплив має війна і на ведення бізнесу, зокрема, значно змінилося функціонування національного ринку кондитерських виробів. Тобто, не дивлячись на різноманітні негативні тенденції щодо ринку продуктів харчування, кондитерські виробни користуються попитом серед покупців. Варто зазначити, що наявність війни в Україні не зупиняє національних виробників ринку кондитерських виробів у веденні власного бізнесу, навпаки, всі наявні ризики власної справи вони зуміли перетворили в істотно сильні можливості для свого професійного зростання, що значно проявляється в їхньому поверненні на вже освоєні та виході нові зовнішні ринки збуту. Так, згідно даних Міністерства економіки України, вітчизняні виробники кондитерської продукції зуміли експортувати протягом вересня 2022 року такий вид продукції як кондитерські вироби із шоколаду в сумі, яка в підсумку склала 15,1 млн. дол. США, тобто на 34,20 % більше, ніж було експортованого цього виду продукції в серпні 2022 року [2].

Також, потрібно зауважити, що така категорія товарів як солодощі та кондитерські вироби за час тривалості війни в країні характеризується позитивною динамікою щодо попиту на них і на внутрішніх ринках збуту (рис. 1), тобто всередині країни. З наведених даних видно, що попит на солодощі та кондитерські вироби за березень-травень, 2022 року в співпорівнянні із даними березня-травня 2021 року, є більшим на 1,20 % та складає 6,50 %, тобто більше, ніж у минулому аналогічному періоді, коли результат попиту на цю категорію товарів був на рівні 5,30 %.

Проте, не дивлячись на деякі наявні позитивні зміни на національному ринку кондитерських виробів, варто відмітити і про те, що наявність війни в країні зуміла значно змінити споживчі настрої її громадян. Одним із таких факторів впливу на дане становище виступає значне скорочення їх фінансових можливостей, адже, на даний час найголовнішим завданням є вміння заощаджувати. Іншим, також надзвичайно важливим фактором є